

בס"ד, י"ח חשוון התשפ"ו

זבחים נ"ו – קדושת לשכות העזרה, פסול דם בלינה, ודיני פיגול בשלמים

שאלות:

1. ישראל נכנס בטומאה ללשכה הפתוחה לעזרה. האם הוא חייב כרת?

גבולות קדושת העזרה לעניין טומאה, אכילה ושחיטה

הגמרא ממשיכה את הדיון מהסוגיה בסוף הדף הקודם. התנא שנה בפני **רב נחמן** את המשנה ממסכת מידות, שקובעת שגודל העזרה היה 187 על 135 אמות. **רב נחמן** אמר בשם אביו שהשטח הזה הוא הקובע לאכילת קדשי קדשים, שחיטת קדשים קלים, וחויב כרת על כניסה בטומאה. מכאן הגמרא מנסה להבין מה דינן של לשכות שהיו בנויות מחוץ לשטח זה ("בחול") אבל פתוחות אליו ("לקודש").

○ מעמד הלשכות:

- הגמרא מבררת האם הקביעה של **רב נחמן** באה למעט את הלשכות. ואז זה סותר משנה אחרת שאומרת שהתוכן (החלק הפנימי) של הלשכות האלו הוא "קודש".
- הגמרא מתרצת שקדושת הלשכות היא רק מדרבנן, ולכן באמת אין חיוב כרת מדאורייתא על כניסה אליהן בטומאה.
- **הגמרא מקשה** על התירוץ הזה מברייתא שדורשת מהפסוק "**בְּחֶצֶר אֵהָל מוֹעֵד יֵאָכְלָהּ**" שהתורה "ריבתה חצרות הרבה אצל אכילה אחת", ומכאן לומדים שמותר לאכול בלשכות האלו קדשי קדשים ושיירי מנחה. אם המקור הוא מהתורה, סימן שקדושתן דאורייתא.

○ **רבא** מתרץ את הסתירה ומציע אבחנה: לעניין **אכילת** קדשי קדשים, התורה הרחיבה את המקום, והלשכות קדושות מדאורייתא. אבל לעניין **טומאה ושחיטת** קדשים קלים, הן לא נתקדשו.

- הגמרא מקשה על **רבא** מברייתא שנראית סותרת, אבל בסוף מגיעה למסקנה שהברייתא צריכה תיקון, כך שהאבחנה של **רבא** מתקבלת: הלשכות קדושות לאכילה, אבל לא לשחיטה ולא לחיוב טומאה.
- הגמרא ממשיכה **ושואלת**: אם ככה, איך בכלל אפשר לאכול שם, הרי גם אכילה צריכה להיות "לפני הפתח"? והיא מביאה ראייה מברייתא על ה"פשפשים" שנבנו כדי להכשיר את כל העזרה לאכילה. הגמרא **מתרצת** שיש לתקן את הברייתא הזו, והיא עוסקת רק בשחיטת קדשים קלים, ולא באכילת קדשי קדשים.
- בנוסף, הגמרא דוחה ניסיון להוכיח מהפסוק שנאמר במילואים, "**בְּשָׁלוֹ אֶת הַבָּשָׂר פָּתַח אֵהָל מוֹעֵד וְשָׂם תֹאכְלוּ אֹתוֹ**", כי זו הוראת שעה, ולא דין לדורות.

2. משה כהן לא הספיק לזרוק את דם השלמים לפני השקיעה. אפשר לזרוק אותו למחרת בבוקר?

המקור לכך שדם הקורבן נפסל בשקיעת החמה

רב יצחק בר אבודימי לומד מהפסוק "בְּיוֹם הַקְּרִיבוֹ אֶת זִבְחוֹ יֹאכֵל". שדם שלא נזרק נפסל בשקיעת החמה:

- הפסוק קושר בין יום הזביחה ("זבחו") ליום ההקרבה של הדם ("הקריבו"). הדרשה היא: "ביום שאתה זובח – אתה מקריב (את הדם), ביום שאינך זובח (כלומר, למחרת) – אינך מקריב".

- **הגמרא מקשה:** הרי הפסוק נדרש ללמד על זמן אכילת השלמים (שני ימים)? **ועונה:** שהמילה "הקריבו" מיותרת, ובאה ללמד את הדין הנוסף.

- **הגמרא מקשה שוב:** אולי הכוונה היא שזמן האכילה נקבע לפי יום הזריקה ולא יום השחיטה? **ועונה:** אם ככה, המילה "זבחו" מיותרת. מכיוון ששתי המילים כתובות, לומדים את הדין שזריקת הדם חייבת להיות ביום השחיטה.

3. ראובן אכל בשר שלמים בלילה שלאחר היום השני. הוא עבר על איסור נותר וחייב כרת?

מחשבת פיגול ואכילת נותר לאור היום השלישי

הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים לגבי מחשבת פיגול ואכילת נותר בלילה שאחרי היום השני של אכילת שלמים. כשאדם שוחט שלמים וחושב לאכול מהם "לאור שלישי" (בלילה שבין היום השני לשלישי).

- **חזקיה:** הקורבן **כשר**, מכיוון שזמן שריפת הנותר הוא רק בבוקר היום השלישי, הבשר עדיין לא "נדחה" לגמרי, ולכן אין זו מחשבת "חוץ לזמנו".
- **רבי יוחנן:** הקורבן **פסול** (פיגול), מכיוון שזמן האכילה כבר הסתיים, הבשר "נדחה" מאכילה, וזו נחשבת מחשבת "חוץ לזמנו".
- **מחלוקת מקבילה:** הם חולקים גם לגבי מי שאכל בפועל את הבשר בלילה הזה – האם הבשר נחשב **נותר** וחייבים עליו כרת. לפי **חזקיה** הוא פטור, ולפי **רבי יוחנן** הוא חייב.
 - **הכרעה:** הגמרא מביאה ברייתא מפורשת כשיטת **רבי יוחנן**, שקובעת שזמן המחשבה הפוסלת בבשר שלמים הוא "משתשקע החמה של שני ימים". (הברייתא מוסיפה שלגבי הדם והאימורים, זמנם תמיד קצר יותר, ואין הבדל בין קדשי קדשים לקדשים קלים, כי הדם והאימורים עצמם תמיד במעמד קדשי קדשים).
 - ברייתא נוספת לומדת מפסוקים "וְהַנּוֹתֵר עַד יוֹם", שזמן האכילה מסתיים בסוף היום השני ("בְּעוֹד יוֹם הוּא נֹאכְלִי"), וזמן השריפה מתחיל רק בבוקר היום השלישי ("בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשְׂרָף").

4. שאל כהן הביא קרבן בכור ונתן את דמו במתנה אחת על המזבח. האם יצא ידי חובה?

משנה וגמרא: דיני בכור, מעשר ופסח

המשנה עוברת לדון בקבוצה נוספת של קדשים קלים.

- דיני הבכור, המעשר והפסח: קדשים קלים. **שחיטה:** בכל מקום בעזרה. **מתן דם:** מתנה אחת בלבד, ובלבד שתינתן כנגד היסוד. **אכילה:** בכל העיר (ירושלים), אבל יש ביניהם הבדלים ("שינה באכילתן"):

- **בכור:** נאכל לכהנים, לשני ימים ולילה אחד.
 - **מעשר:** נאכל לכל אדם, לשני ימים ולילה אחד.
 - **פסח:** נאכל רק בלילה, רק עד חצות, רק למנוייו, ורק צלוי.
 - **מקור הדינים בגמרא:**
 - **זריקת הדם: רב חסדא** אומר בגמרא שהמשנה היא כשיטת **רבי יוסי הגלילי**, שלומד מהמילים "דָּמָם" ו"חֶלְבָם" הכתובות בבכור בלשון רבים, שהדין של מתן דמים והקטרת אימורים זהה גם במעשר ופסח (מה שחולק על דעת **רבי ישמעאל**, שסובר שדם הפסח ניתן בשפיכה ולא בזריקה).
 - **מתנה כנגד היסוד: רבי אליעזר** לומד בגזירה שווה של המילה "זריקה" מעולה, שכמו שעולה טעונה יסוד, ככה גם הקורבנות האלו טעונים יסוד.
- והגמרא תמשיך לדון בקורבנות האלו בדף הבא.